

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

WIZARA YA ELIMU, SAYANSI NA TEKNOLOJIA

MUHTASARI REKEBIFU WA ELIMU YA MSINGI KWA MWANAFUNZI

MWENYE UZIWIKUTOONA

HATUA YA I-III

2021

© Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia, 2021

Toleo la Kwanza, 2021

ISBN: 978-9987-09-358-8

Taasisi ya Elimu Tanzania
Kitalu Na.686, Barabara ya Bagamoyo
S.L.P 35094
Dar es Salaam

Simu: +255735041170/+255735041168
Baruapepe: director.general@tie.go.tz
Tovuti: www.tie.go.tz

Muhtasari huu urejelewe kama: Taasisi ya Elimu Tanzania (2021). Muhtasari Rekebifu wa Elimu ya Msingi kwa Mwanafunzi mwenye Uziwikutoona Hatua ya I – III. Dar es Salaam: Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia.

Haki zote zimehifadhiwa. Hairuhusiwi kurudufu, kuchapisha wala kutafsiri Muhtasari huu kwa namna yoyote ile bila idhini ya maandishi kutoka kwa Kamishna wa Elimu, Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia.

Yaliyomo

Orodha ya Majedwali	v
Idhini	vi
Utangulizi	1
1.1 Usuli	1
1.2 Umuhimu wa Muhtasari Rekebifu.....	2
1.3. Malengo ya Elimu Tanzania	2
1.4 Malengo ya Elimu ya Msingi	3
1.5 Malengo ya Elimu Maalumu	4
1.6 Malengo ya Elimu kwa Wanafunzi wenye Uziwikutoona	4
1.7 Umahiri	5

1.8 Muundo wa Muhtasari	5
1.9 Upimaji na Tathmini ya Maendeleo ya Mwanafunzi mwenye Uziwikutoona	8
1.10 Muda na Idadi ya Vipindi	9
Marejeleo	41

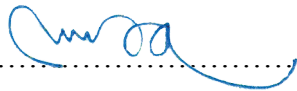
Orodha ya Majedwali

Jedwali Na. 1: Uchanganuzi wa Umahiri Mkuu na Umahiri Mahususi	7
Jedwali Na. 2: Maudhui ya Muhtasari Rekebifu wa Elimu ya Msingi kwa Wanafunzi wenye Uziwikutoona	10

Idhini

Muhtasari Rekebifu wa Elimu ya Msingi kwa Mwanafunzi mwenye Uziwikutoona Hatua ya I - III ni wa miaka saba (7). Muhtasari huu unalenga kumjengea mwanafunzi mwenye uziwikutoona umahiri utakaomwezesha kumudu vyema mazingira yake katika jamii. Umahiri uliopo katika muhtasari huu utajengwa hatua kwa hatua kulingana na uelewa na kiwango cha ulemavu wa mwanafunzi.

Muhtasari huu rekebifu, ulioandaliwa kwa kushirikiana na washirika wa maendeleo Sense International Tanzania umeidhinishwa kuwa wa Elimu ya Msingi kwa Mwanafunzi mwenye Uziwikutoona.

Dkt. Lyabwene M. Mtahabwa
Kamishna wa Elimu

Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia
Mji wa Serikali-Eneo la Mtumba, Mtaa wa Afya
S.L.P 10
40479 DODOMA

Simu: + 255 262 963533

Nukushi: + 255 222 113271

Tovuti: www.moe.go.tz

Utangulizi

1.1 Usuli

Muhtasari Rekebifu wa Elimu ya Msingi kwa Mwanafunzi mwenye Uziwikutoona Hatua ya I - III unaojumuisha umahiri ufuatao; stadi za mawasiliano, stadi za kujimudu, stadi za Kusoma, Kuandika na Kuhesabu, stadi za ujasiriamali katika uzalishajimali, stadi za michezo na Sanaa, pamoja na TEHAMA. Muhtasari huu umetayarishwa kwa ajili ya kufundishia wanafunzi wenye uziwikutoona ili kukuza umahiri utakaowawezesha kujitegemea. Wanafunzi wenye uziwikutoona wana mahitaji binafsi yanayohitaji njia maalumu za ufundishaji na ujifunzaji. Wanafunzi hao wanaweza pia kuwa na ulemavu wa aina nyingine kama vile; ulemavu wa akili, usonji na ulemavu wa viungo ambao huleta changamoto katika ufundishaji na ujifunzaji wao.

Muhtasari huu umetayarishwa kwa ajili ya kukidhi mahitaji ya ufundishaji na ujifunzaji wa wanafunzi wenye uziwikutoona kama yalivyoainishwa kwenye Malengo ya Elimu Tanzania, Malengo ya Elimu ya Msingi, Malengo ya Elimu Maalumu na Malengo ya Elimu kwa Wanafunzi wenye Uziwikutoona.

Muhtasari Rekebifu umetayarishwa kwa kuzingatia matokeo ya utafiti uliofanywa na Taasisi ya Elimu Tanzania kwa kushirikiana na shirika lisilo la kiserikali la Sense International mwaka 2010. Utafiti huu ulibaini umuhimu wa kuwa na muhtasari rekebifu unaosisitiza ujenzi wa umahiri unaokidhi mahitaji ya ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwikutoona. Muhtasari huu umeandaliwa kwa kuzingatia matokeo ya utafiti huo. Hivyo, Muhtasari Rekebifu unajikita katika kutoa maarifa, stadi na mwelekeo unaozingatia ujenzi wa umahiri katika stadi za kujimudu, kijamii na kiuchumi. Pia, masuala mtambuko na elimu ya uraia yameingizwa katika muhtasari huu.

1.2 Umuhimu wa Muhtasari Rekebifu

Muhtasari Rekebifu umeandaliwa kumwongoza mwalimu katika mchakato mzima wa ufundishaji. Muhtasari huu rekebifu, umeandaliwa ili kutekeleza malengo endelevu ya utoaji wa elimu kwa wote. Vilevile, umeandaliwa ili kukidhi mahitaji ya wanafunzi wenye uziwikutoona waliokuwa wanafundishwa na kujifunza bila muhtasari.

1.3 Malengo ya Elimu Tanzania

Malengo ya elimu na mafunzo nchini Tanzania ni:

- (a) Kuelekeza na kukuza maendeleo na kuboresha haiba ya wananchi wa Tanzania, rasilimali zao na matumizi bora ya rasilimali hizo katika kuleta maendeleo ya mtu binafsi na ya kitaifa;
- (b) Kuboresha utambuzi na uhifadhi wa utamaduni, mila na desturi za watu wa Tanzania;
- (c) Kukuza upatikanaji wa fursa za kusoma, kuandika na kuhesabu na matumizi sahihi ya maarifa na stadi za kijamii, kisayansi, kiufundi, kiteknolojia, kitaalamu na aina nyingine za maarifa na ujuzi, kwa ajili ya maendeleo na kuboresha hali ya mtu na jamii;
- (d) Kuendeleza na kukuza moyo wa kujiamini, kudadisi, weledi na heshima kwa utu na haki za binadamu na kuwa tayari kufanya kazi kwa kujiendeleza na kwa maendeleo ya taifa;
- (e) Kuwezesha na kupanua upeo wa kupata, kuboresha na kukuza stadi za maisha za kiakili, kivitendo, kiuzalishaji na nyingine, zinazotakiwa katika kutosheleza mahitaji ya kiviwanda na kiuchumi yanayobadilikabadilika mara kwa mara;
- (f) Kumwezesha kila raia kuelewa misingi ya katiba ya nchi pamoja na haki za binadamu na uraia, wajibu na majukumu yanayoendana nayo;
- (g) Kukuza utashi wa kuheshimu kazi za kujiajiri na kuajiriwa na uboreshaji mwenendo katika sekta za uzalishaji na huduma;
- (h) Kujenga misingi ya maadili ya kitaifa yanayokubalika, ushirikiano wa kitaifa na kimataifa, amani na sheria kwa njia ya kujifunza, kuelewa na kuzingatia vipengele vya katiba ya nchi na matamko mengine ya misingi ya kimataifa;
- (i) Kuwezesha kuwapo kwa matumizi sahihi, usimamizi na utunzaji wa mazingira.

1.4 Malengo ya Elimu ya Msingi

Yafuatayo ndiyo malengo ya Elimu ya Msingi:

(a) Malengo ya Elimu ya Msingi Darasa la I–II

Malengo ya elimu ya Msingi yameandaliwa ili mwanafunzi wa Darasa la I–II aweze:

- (i) Kukuza stadi za kusoma, kuandika na kuhesabu;
- (ii) Kuwasiliana kwa njia sahihi;
- (iii) Kutunza afya na usafi;
- (iv) Kujenga uimara wa mwili na kushirikiana na wengine;
- (v) Kuwa na mtazamo chanya kuhusu kujifunza;
- (vi) Kuthamini mazingira;
- (vii) Kujitambua na kukuza vipaji;
- (viii) Kukua kimaadili; na
- (ix) Kukua kiimani kwa mujibu wa dini yake.

(b) Malengo ya Elimu ya Msingi Darasa la III–VII

Malengo ya elimu ya Msingi yameandaliwa ili mwanafunzi wa Darasa la III–VII aweze:

- (i) Kukuza stadi za kusoma, kuandika, kuhesabu na kuwasiliana;
- (ii) Kuifahamu, kuitumia na kuithamini lugha ya Kiswahili;

- (iii) Kufahamu misingi ya utawala wa sheria;
- (iv) Kuthamini utamaduni wa Kitanzania na wa jamii nyingine;
- (v) Kukuza uwezo wa mwanafunzi wa kufikiri, kubuni na kutatua matatizo;
- (vi) Kutambua umuhimu wa maadili, uadilifu na uwajibikaji kama misingi ya raia mwema;
- (vii) Kushiriki katika shughuli za michezo na sanaa pamoja na kuthamini kazi za kisanii;
- (viii) Kubaini na kukuza vipaji na vipawa vya mwanafunzi;
- (ix) Kuthamini na kupenda kufanya kazi;
- (x) Kutambua, kuthamini na kutumia sayansi na teknolojia; na
- (xi) Kujiandaa kwa ngazi nyingine ya elimu pamoja na kujifunza kusiko na ukomo.

1.5 Malengo ya Elimu Maalumu

- (a) Kumpunguzia mwanafunzi mwenye ulemavu athari za ulemavu alizonazo kwa kumpatia mafunzo rekebishi mapema iwezekanavyo;
- (b) Kumwezesha kujenga stadi ambazo zitamfanya aweze kuendesha maisha yake kwa kujitegemea na kujiamini;
- (c) Kumwezesha mwanafunzi mwenye ulemavu kushiriki kikamilifu katika shughuli za familia/jamii anamoishi;
- (d) Kumpatia mwanafunzi mwenye ulemavu nafasi ya kujiendeleza kitaaluma kadiri ya uwezo wake; na
- (e) Kuendeleza na kukuza vipaji vya wanafunzi wenye ulemavu.

1.6 Malengo ya Elimu kwa Wanafunzi wenye Uziwikutoona

- (a) Kumjengea mwanafunzi uwezo wa kutumia stadi za kusoma, kuandika, kuhesabu, kutamka maneno, kutumia breli na Lugha ya Alama ya Tanzania (LAT);
- (b) Kumjengea uwezo wa kuwa huru kihisia, kujiendeleza na kujiamini awapo nyumbani, shuleni na katika jamii;
- (c) Kukuza ujuzi na maarifa yatakayomwezesha kujitegemea kupitia mafunzo ya ufundi sahili;
- (d) Kukuza ujuzi wa kujenga tabia na mitazamo itakayomwezesha kuchangamana na jamii;

- (e) Kumjengea mwanafunzi stadi za ujasiriamali;
- (f) Kumjengea ujuzi wa kutumia TEHAMA;
- (g) Kukuza uwezo wa kutambua na kutetea haki zake za kikatiba;
- (h) Kukuza ari ya kuthamini na kutunza mazingira; na
- (i) Kukuza uwezo wa kutumia stadi za mawasiliano katika jamii.

1.7 Umahiri

Muhtasari huu umejikita katika maeneo sita ya umahiri kama ifuatavyo:

- (a) Utumiaji wa stadi za mawasiliano katika jamii;
- (b) Utumiaji wa stadi za kujimudu;
- (c) Ukuzaji wa stadi za KKK;
- (d) Utumiaji wa stadi za ujasiriamali katika uzalishaji mali;
- (e) Utumiaji wa stadi za michezo na sanaa; na
- (f) Utumiaji wa TEHAMA katika mawasiliano.

1.8 Muundo wa Muhtasari

Muhtasari Rekebifu wa Elimu Msingi kwa Mwanafunzi mwenye Uziwikutoona Hatua ya I - III utatekelezwa kwa kipindi cha miaka saba. Utekelezaji umegawanyika katika sehemu kuu mbili. Sehemu ya kwanza ni katika kipindi kisichozidi miaka mitatu. Katika sehemu hii, muhtasari umejikita katika kumjengea mwanafunzi mwenye uziwikutoona umahiri wa kutumia stadi za mawasiliano na stadi za kujimudu. Aidha, ukuzaji wa stadi za Kusoma, Kuandika na Kuhesabu (KKK) utafanyika ndani ya miaka mitatu ya mwanzo kulingana na uwezo wa mwanafunzi mwenye uziwikutoona uliobainishwa katika Mpango Binafsi wa Elimu wa Mwanafunzi. Sehemu hii ni rekebifu kwani imeandaliwa kwa kuzingatia kuwa miaka ya mwanzo ya kujifunza kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona. Pia, sehemu hii ni muhimu sana katika kujenga stadi za kujimudu, ujifunzaji katika darasa jumuishi na makuzi ya mwanafunzi kiakili, kimwili na kijamii. Kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona atakayemudu stadi stahiki katika sehemu hii atajiunga katika Darasa la III katika mfumo wa elimu

jumuishi katika elimu ya msingi. Aidha, mwanafunzi ambaye hataweza kumudu stadi stahiki ataendelea na sehemu ya pili ya muhtasari huu.

Sehemu ya pili ya muhtasari huu, imejikita katika ukuzaji wa stadi za ujasiriamali katika uzalishaji mali, michezo na sanaa pamoja na TEHAMA. Hata hivyo, katika sehemu hii umahiri wa ukuzaji wa stadi za KKK na utumiaji wa stadi za mawasiliano katika jamii utaendelea kukuzwa katika ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwikutoona. Kazi kubwa ya mwalimu ni kukuza stadi hizi kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona ili aweze kujifunza na kujenga umahiri uliokusudiwa.

Muhtasari huu rekebifu, umetafsiriwa katika Mwongozo Rekebifu wa Mwalimu wa Kufundishia Mwanafunzi mwenye Uziwikutoona katika Elimu ya Msingi Hatua ya I – III ambao unafafanua namna ya kuutekeleza kama ilivyokusudiwa. Muhtasari Rekebifu utatumiwa na mwalimu wakati wa ufundishaji na ujifunzaji ambapo mwalimu hana budi kuutumia kwa umakini ili aweze kuwa na uelewa mpana kuhusu kile anachotakiwa kukifundisha.

Mwalimu wa somo anashauriwa kutumia mbinu zinazolenga kumshirikisha mwanafunzi mwenye uziwikutoona ili kukuza uwezo wake wa kufikiri na kutumia maarifa anayojifunza katika mazingira tofauti. Mwalimu anatakiwa kuwa mbunifu katika kutumia mbinu zilizopendekezwa na ambazo hazijapendekezwa kulingana na mazingira, stadi inayohusika, uwezo na mahitaji maalumu ya mwanafunzi na muda. Vilevile, mwalimu wa somo anashauriwa kutumia vifaa vitakavyomwezesha mwanafunzi mwenye uziwikutoona kushiriki kikamilifu katika mchakato wa ujifunzaji.

Mwalimu anashauriwa kushirikisha wanafunzi wenye uziwikutoona kuandaa, kufaragua na kutumia zana, vifaa saidizi kutegemeana na umahiri, mazingira na mahitaji yanayohusika ya mwanafunzi mwenye uziwikutoona. Zana zilizopendekezwa kwa matumizi ya mwanafunzi mwenye uziwikutoona katika muhtasari huu zitumike kwa uangalifu kwa walengwa kwa malengo yaliyokusudiwa ili kuzuia madhara yanayoweza kujitokeza. Baadhi ya visaidizi vilivyopendekezwa ni kama vile, shimesikio, fimbo nyeupe, kitimwendo, miwani na magongo.

Jedwali Na. 1: Uchanganuzi wa umahiri mkuu na umahiri mahususi

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi
1.0 Utumiaji wa stadi za mawasiliano katika jamii	1.1 Kutumia njia mbalimbali za mawasiliano
	1.2 Kutumia vifaa vya mawasiliano katika ujifunzaji
	1.3 Kukuza uhusiano na ushirikiano katika jamii
2.0 Utumiaji wa stadi za kujimudu	2.1 Kutumia mafunzo kabilishi
	2.2 Kutumia mbinu za ujongaji
	2.3 Kumudu stadi za kujitegemea
	2.4 Kushiriki shughuli za kijamii
	2.5 Kujikinga na magonjwa mbalimbali
3.0 Ukuzaji wa stadi za KKK	3.1 Kutumia stadi za kusoma katika mawasiliano
	3.2 Kutumia stadi za kuandika
	3.3 Kutumia stadi za kuhesabu
4.0 Utumiaji wa stadi za ujasiriamali katika uzalishaji mali	4.1 Kueleza dhana ya ujasiriamali na uzalishaji mali
	4.2 Kutumia nyenzo za ujasiriamali katika uzalishaji mali
	4.3 Kubuni miradi ya uzalishaji mali
5.0 Ukuzaji wa stadi za michezo na sanaa	5.1 Kucheza michezo sahili
	5.2 Kumudu kazi za sanaa za ufundi
	5.3 Kuimba nyimbo kwa kutumia ala za muziki
	5.4 Kumudu sanaa za maonesho
6.0 Utumiaji wa TEHAMA katika mawasiliano	6.1 Kubaini vifaa vya TEHAMA
	6.2 Kutumia TEHAMA katika maisha ya kila siku
	6.3 Kutunza vifaa vya TEHAMA

1.9 Upimaji na Tathmini ya Maendeleo ya Mwanafunzi mwenye Uziwikutoona

Mwanafunzi mwenye uziwikutoona atapimwa katika kila hatua ya somo kwa kutumia mbinu anuai za upimaji ili kufahamu maendeleo ya ujifunzaji wake. Upimaji huu utakuwa endelevu. Hivyo, mwalimu anashauriwa kuweka kumbukumbu za upimaji pamoja na kuwa na mpango binafsi wa kielimu kwa kila mwanafunzi.

Katika upimaji, zana zifuatazo zimependekezwa kutumika:

- (a) Mkoba wa kazi
- (b) Orodha hakiki
- (c) Majaribio (kuandika, kuzungumza na ishara)
- (d) Kazimradi

Mwalimu pia anashauriwa kutumia aina nyingine za upimaji anazooka zinafaa kulingana na uwezo na kiwango cha ulemavu wa mwanafunzi na mazingira yake.

Upimaji:

Elimu ya msingi kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona itachukua muda wa miaka saba (7). Upimaji utafanyika katika aina kuu tatu ambazo ni:

- (a) Upimaji endelevu
- (b) Upimaji wezeshi
- (c) Upimaji tamati

Upimaji endelevu: Utafanyika katika awamu tatu; awamu ya kwanza itachukua kipindi cha muda wa miaka miwili, awamu ya pili mwaka mmoja, na awamu ya tatu miaka minne. Mwanafunzi mwenye uziwikutoona atatoka kwenye hatua moja kwenda nyingine baada ya kumudu stadi za umahiri unaohusika.

Upimaji wezeshi: Utafanyika ndani na nje ya darasa ili kumwezesha mwanafunzi mwenye uziwikutoona kujenga umahiri uliokusudiwa.

Upimaji tamati: Utafanyika mwishoni mwa mwaka wa kumaliza elimu ya msingi kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona. Tathmini hii itatoa taswira halisi ya uwezo wa mwanafunzi kulingana na alichomudu katika kujifunza kwake kwa muda wa miaka saba aliyokaa shuleni. Pia, upimaji tamati utahusisha mwanafunzi mwenye uziwikutoona ambaye hatamudu vyema hatua ya I na ya II na hivyo hataingizwa kwenye madarasa jumuishi ya elimu ya msingi. Upimaji huu, utajikita kwenye mkoba wa kazi wa mwanafunzi na cheti kitatolewa na shule inayohusika kikionesha umahiri alioujenga kwa muda wa miaka saba.

Aidha, upimaji mchujo utafanyika kwa kila awamu, lakini inapendekezwa kuwa walimu wataalamu wataweza kumpendekeza mwanafunzi atakayeonesha uwezo wa kumudu mafunzo yake vizuri ndani ya muda uliowekwa katika kila awamu kuingia katika hatua inayofuata.

1.10 Muda na Idadi ya Vipindi

Muhtasari huu umeandaliwa kwa ajili ya wanafunzi wenye uziwikutoona, ambao wanatarajiwa kuhitimu elimu ya msingi kwa muda wa miaka saba. Kila mwaka wa masomo, utakuwa na jumla ya siku 195 ambazo zimegawanyika katika mihula miwili. Mwanafunzi mwenye uziwikutoona atakuwa na vipindi sita kwa siku vyenye dakika thelathini kila kimoja. Idadi ya vipindi kwa kila umahiri mahususi vimeoneshwa kwenye jedwali la muhtasari.

Jedwali Na. 2: Maudhui ya Muhtasari Rekebifu wa Elimu ya Msingi kwa Mwanafunzi mwenye Uziwikutoona Hatua ya I - III

HATUA YA I								
Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
1.0 Utumiaji wa stadi za mawasiliano katika jamii	1.1 Kutumia njia mbalimbali za mawasiliano	(a) Kuonesha njia mbalimbali za mawasiliano	Njia mbalimbali za mawasiliano katika kujieleza, kuelezea matukio, kupokea maelekezo na kutoa hisia zinazooneshwa kwa mifano	Anaonesha njia za mawasiliano katika kujieleza au kuelezea matukio au kutoa hisia au kupokea maelekezo	Anaonesha njia za mawasiliano katika kujieleza na kuelezea matukio au kutoa hisia na kupokea maelekezo au kujieleza na kutoa hisia	Anaonesha njia za mawasiliano katika kujieleza, kuelezea matukio, kutoa hisia na kupokea maelekezo	Anaonesha njia za mawasiliano katika kujieleza, kuelezea matukio, kutoa hisia na kupokea maelekezo kwa mifano	312
		b) Kubadilisha njia za mawasiliano kuendana na muktadha	Njia za mawasiliano katika kujieleza, kuelezea matukio, kutoa hisia, kupokea maelekezo zinabadilishwa kuendana na muktadha	Anabadilisha njia za mawasiliano katika kujieleza au kuelezea matukio au kutoa hisia au kupokea maelekezo kuendana na muktadha	Anabadilisha njia za mawasiliano katika kujieleza na kuelezea matukio au kutoa hisia au kupokea maelekezo kuendana na muktadha	Anabadilisha njia za mawasiliano katika kujieleza, kuelezea matukio na kutoa hisia au kupokea maelekezo, kujieleza na kutoa hisia kuendana na muktadha	Anabadilisha njia za mawasiliano katika kujieleza, kuelezea matukio, kutoa hisia na kupokea maelekezo kuendana na muktadha	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		c) Kutumia njia mbalimbali za mawasiliano katika ujifunzaji	Njia ya vifani, mazungumzo, vitu halisi, ishara katika kuwasiliana zinatumika	Anatumia njia ya vifani au mazungumzo au vitu halisi au ishara katika kuwasiliana	Anatumia njia ya vifani na mazungumzo au vitu halisi na ishara au vifani na vitu halisi katika kuwasiliana	Anatumia njia ya vifani, mazungumzo na vitu halisi au ishara, vifani na mazungumzo katika kuwasiliana	Anatumia njia ya vifani, mazungumzo, vitu halisi na ishara katika kuwasiliana	
	1.2 Kutumia vifaa vya mawasiliano	(a) Kutofautisha vifaa mbalimbali vya mawasiliano	Vifaa mbalimbali vya kusikilizia, kugusa, kuona na kuandikia vinatofautishwa kwa mifano	Anatofautisha vifaa vya kugusa au kusikilizia au kuandikia	Anatofautisha vifaa mbalimbali vya kugusa na kusikiliza au kugusa na kuandikia au kusikiliza na kuandikia	Anatofautisha vifaa vya kugusa, kusikiliza na kuandikia	Anatofautisha vifaa mbalimbali vya kugusa, kusikiliza, kuona na kuandikia kwa mifano	312
		(b) Kuwasiliana kwa kutumia vifaa mbalimbali vya mawasiliano	Vifaa vya kuandikia, kusikilizia, kugusa na kuona vinatumiwa katika mawasiliano	Anawasiliana kwa kutumia vifaa vya kugusa au kuona au kuandikia au kusikilizia	Anawasiliana kwa kutumia vifaa vya kugusa na kuona au kugusa na kuandikia au kuona na kugusa	Anawasiliana kwa kutumia vifaa vya kugusa, kuona na kusikiliza au kuandikia, kugusa na kuona	Anawasiliana kwa kutumia vifaa vya kugusa, kuona, kusikiliza na kuandikia	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		(c) Kutumia teknolojia saidizi katika mawasiliano	Teknolojia saidizi inatumika katika kupokea, kutoa na kuhifadhi taarifa kwa mifano	Anatumia teknolojia saidizi katika kupokea au kutoa au kuhifadhi taarifa	Anatumia teknolojia saidizi katika kupokea na kutoa taarifa au kuhifadhi na kupokea taarifa	Anatumia teknolojia saidizi katika kupokea, kutoa na kuhifadhi taarifa	Anatumia teknolojia saidizi katika kupokea, kutoa na kuhifadhi taarifa kwa mifano	
	1.3 Kukuza uhusiano na ushirikiano katika jamii	(a) Kuonesha matendo ya utambulisho katika jamii	Matendo ya utambulisho wa jamii kwa kuzingatia marafiki, majirani wa eneo na walimu wake yanaoneshwa kwa mifano	Anatambulisha kwa matendo marafiki au majirani wa eneo au walimu wake	Anata mbulisha kwa matendo marafiki na majirani wa eneo au walimu wake na marafiki	Anatambulisha kwa matendo marafiki, majirani na walimu wake	Anatambulisha kwa matendo marafiki, majirani wa eneo na walimu wake kwa mifano	516

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		(b) Kuonesha vitendo vya kuanzisha urafiki na wengine	Vitendo vya kuanzisha urafiki kwa kuaminika, uwezo wa kusikiliza, kukubali upungufu na kushiriki na wengine katika furaha na huzuni vinaoneshwa	Anaonesha vitendo vya kuanzisha urafiki kwa kuaminika au uwezo wa kusikiliza au kukubali upungufu na kushiriki na wengine katika furaha na huzuni	Anaonesha vitendo vya kuanzisha urafiki kwa kuaminika na uwezo wa kusikiliza au kukubali upungufu na kushiriki na wengine katika furaha na huzuni	Anaonesha vitendo vya kuanzisha urafiki kwa kuaminika, uwezo wa kusikiliza na kukubali upungufu au kushiriki na wengine katika furaha na huzuni, kuaminika na uwezo wa kusikiliza	Anaonesha vitendo vya kuanzisha urafiki kwa kuaminika, uwezo wa kusikiliza, kukubali upungufu na kushiriki na wengine katika furaha na huzuni	
		(c) Kuonesha uwezo wa kutumia kanuni za majadiliano	Uwezo wa kujieleza, kusikiliza wengine, kutumia lugha fasaha na kuchangia hoja unaoneshwa katika majadiliano	Anaonesha uwezo wa kujieleza au kusikiliza wengine au kutumia lugha fasaha au kuchangia hoja katika majadiliano	Anaonesha uwezo wa kujieleza na kusikiliza wengine au kutumia lugha fasaha na kuchangia hoja au kujieleza na kutumia lugha fasaha katika majadiliano	Anaonesha uwezo wa kujieleza, kusikiliza wengine na kutumia lugha fasaha au kuchangia hoja, kujieleza na kusikiliza wengine katika majadiliano	Anaonesha uwezo wa kujieleza, kusikiliza wengine, kutumia lugha fasaha na kuchangia hoja katika majadiliano	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		(d) Kuonesha vitendo vya ushiriki katika shughuli za kijamii	Vitendo vya ushiriki katika shughuli mbalimbali za kijamii kwa kuonesha uvumilivu, ubunifu, kusaidiana, kusikilizana na kutoa ushauri vinaoneshwa	Anaonesha vitendo vya ushiriki katika shughuli mbalimbali kwa kuonesha uvumilivu au ubunifu au kusaidiana au kusikilizana au kutoa ushauri	Anaonesha vitendo vya ushiriki katika shughuli mbalimbali kwa kuonesha uvumilivu na ubunifu au kusaidiana au kusikilizana au kuonesha uvumilivu na kusaidiana au kutoa ushauri na kuonesha uvumilivu	Anaonesha vitendo vya ushiriki katika shughuli mbalimbali kwa kuonesha uvumilivu, ubunifu na kusaidiana au kusikilizana, kutoa ushauri na kuonesha uvumilivu	Anaonesha vitendo vya ushiriki katika shughuli mbalimbali kwa kuonesha uvumilivu, ubunifu, kusaidiana, kusikilizana na kutoa ushauri	
		(e) Kuonesha uwezo wa kukabiliana na changamoto za mawasiliano katika miktadha mbalimbali	Uwezo wa kukabiliana na changamoto za mawasiliano katika miktadha mbalimbali kwa, kutoa ishara, alama mguso, LAT na kuandika unaoneshwa kwa kulinganisha mazingira halisi	Anaonesha uwezo wa kukabiliana na changamoto za mawasiliano katika miktadha mbalimbali kwa ishara au alama mguso au LAT au kuandika	Anaonesha uwezo wa kukabiliana na changamoto za mawasiliano katika miktadha mbalimbali kwa ishara na alama mguso, LAT na kuandika au ishara na LAT	Anaonesha uwezo wa kukabiliana na changamoto za mawasiliano katika miktadha mbalimbali kwa ishara, alama mguso, LAT na kuandika	Anaonesha uwezo wa kukabiliana na changamoto za mawasiliano katika miktadha mbalimbali kwa ishara, alama mguso, LAT na kuandika na kwa kulinganisha mazingira halisi	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
2.0 Utumiaji wa stadi za Kujimudu	2.1 Kutumia mafunzo kabilishi	(a) Kutofautisha uelekeo kwa kutumia sehemu za mwili wake	Uelekeo kwa kutumia sehemu ya juu, ya chini ya kulia, ya kushoto, ya mbele na ya nyuma ya mwili unatofautishwa	Anatofautisha uelekeo kwa kutumia sehemu ya juu au ya chini ya kulia au ya kushoto au ya mbele au ya nyuma ya mwili	Anatofautisha uelekeo kwa kutumia sehemu ya juu na ya chini ya kulia au ya kushoto au ya mbele au ya nyuma ya mwili	Anatofautisha uelekeo kwa kutumia sehemu ya juu, ya chini ya kulia, ya kushoto, ya mbele na ya nyuma ya mwili	Anatofautisha uelekeo kwa kutumia sehemu ya juu, ya chini, ya kulia, ya kushoto, ya mbele na ya nyuma ya mwili	201
		(b) Kubaini uelekeo katika mazingira	Uelekeo wa juu, chini, kushoto, kulia, mbele, nyuma kwa vitendo unabainishwa	Anabainisha juu na chini au kushoto na kulia au mbele na nyuma	Anabainisha juu na chini, kushoto na kulia au mbele na nyuma	Anabainisha juu na chini, kushoto na kulia na mbele na nyuma	Anabainisha juu na chini, kushoto na kulia na mbele na nyuma kwa vitendo	
		(c) Kubaini alama za kudumu na zisizo za kudumu	Majengo, sauti, harufu, kelele, joto na baridi zinabainishwa katika mazingira	Anabainisha majengo au sauti au harufu au kelele au joto au baridi katika mazingira	Anabainisha majengo na sauti au harufu na kelele au joto na baridi katika mazingira	Anabainisha majengo, sauti na harufu, kelele au joto na baridi katika mazingira	Anabainisha majengo, sauti, harufu, kelele, baridi na joto katika mazingira yake	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
	2.2 Kutumia mbinu za ujongeaji	(a) Kubaini mbinu mbalimbali za ujongeaji	Mbinu za ujongeaji za binadamu mwongozaji, fimbo nyeupe, fimbo ya kielektroni na mbwa mwongozaji zinabainishwa	Anabaini mbinu za ujongeaji za binadamu mwongozaji au fimbo ya kielektroni au mbwa mwongozaji	Anabaini mbinu za ujongeaji za binadamu mwongozaji na fimbo nyeupe au fimbo ya kielektroni au mbwa mwongozaji	Anabaini mbinu za ujongeaji za binadamu mwongozaji, fimbo nyeupe na fimbo ya kielektroni au mbwa mwongozaji	Anabaini mbinu za ujongeaji za binadamu mwongozaji, fimbo nyeupe, fimbo ya kielektroni, na mbwa mwongozaji	201
		(b) Kutumia mbinu za ujongeaji	Uwezo wa kutumia binadamu mwongozaji, fimbo nyeupe, fimbo ya kielektroni na mbwa mwongozaji unaoneshwa	Anaonesha uwezo wa kutumia binadamu mwongozaji au fimbo nyeupe au fimbo ya kielektroni au mbwa mwongozaji	Anaonesha uwezo wa kutumia binadamu mwongozaji na fimbo nyeupe au fimbo ya kielektroni au mbwa mwongozaji	Anaonesha uwezo wa kutumia binadamu mwongozaji, fimbo nyeupe, na fimbo ya kielektroni au mbwa mwongozaji	Anaonesha uwezo wa kutumia binadamu mwongozaji, fimbo nyeupe fimbo ya kielektroni na mbwa mwongozaji	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		(c) Kutumia mbinu za kujilinda wakati wa kujongea katika mazingira aliyopo	Uwezo wa kutumia mbinu za kujilinda sehemu ya juu, chini na pembeni mwa mwili wakati wa kujongea katika mazingira aliyopo na kutatua vikwazo unaoneshwa	Anaonesha uwezo wa kutumia mbinu za kujilinda sehemu ya juu au chini au pembeni mwa mwili wakati wa kujongea katika mazingira aliyopo	Anaonesha uwezo wa kutumia mbinu za kujilinda sehemu ya juu na chini au pembeni mwa mwili wakati wa kujongea katika mazingira aliyopo	Anaonesha uwezo wa kutumia mbinu za kujilinda sehemu ya juu, chini na pembeni mwa mwili wakati wa kujongea katika mazingira aliyopo	Anaonesha uwezo wa kutumia mbinu za kujilinda sehemu ya juu, chini na pembeni mwa mwili wakati wa kujongea katika mazingira aliyopo na kutatua vikwazo	
	2.3 Kumudu stadi za kujitegemea	(a) Kubaini sehemu za mwili wa binadamu	Sehemu za mwili, juu, chini, mbele na nyuma zinabainishwa	Anabaini sehemu za mwili, za juu au chini au mbele au nyuma	Anabaini sehemu za mwili za juu na chini au mbele au nyuma	Anabaini sehemu za mwili za juu, chini na mbele au nyuma	Anabaini sehemu za mwili za juu, chini, mbele na nyuma	269

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		(b) Kubaini vifaa vya usafi wa mwili wake	Ndoo, dodoki, sabuni, kopo, dawa ya meno, maji, kitana, mswaki na mafuta ya kupaka vinabainishwa	Anabaini ndoo au dodoki, sabuni au kopo, au dawa ya meno, kitana au mswaki au mafuta ya kupaka	Anabaini ndoo na dodoki au sabuni, kopo au dawa ya meno au maji kitana na mswaki au mafuta ya kupaka	Anabaini ndoo, dodoki, sabuni, kopo na dawa ya meno, maji au kitana au mswaki au mafuta ya kupaka	Anabaini ndoo, dodoki, sabuni, kopo, dawa ya meno, maji, kitana, mswaki na mafuta ya kupaka	
		(c) Kuonesha uwezo wa kufanya usafi wa mwili wake	Uwezo wa kufanya shughuli za usafi wa kinywa, uso, kucha, nywele, mwili mzima zinaoneshwa	Anaonesha uwezo wa kufanya shughuli za usafi wa kinywa au uso au kucha au nywele, au mwili mzima	Anaonesha uwezo wa kufanya shughuli za usafi wa kinywa na uso au kucha au nywele, au mwili mzima	Anaonesha uwezo wa kufanya shughuli za usafi wa kinywa, uso, kucha, nywele au mwili mzima	Anaonesha uwezo wa kufanya shughuli za usafi wa kinywa, uso, kucha, nywele na mwili mzima	
		d) Kuonesha uwezo katika stadi za kujitegemea	Uwezo wa kula, kunywa, kuvaa, kuvua na kutumia choo mwenyewe unaoneshwa	Anaonesha uwezo wa kula au kunywa, kuvaa au kuvua au kutumia choo mwenyewe	Anaonesha uwezo wa kula na kunywa au kuvaa na kuvua au kutumia choo mwenyewe	Anaonesha uwezo wa kula, kunywa kuvaa na kuvua au kutumia choo mwenyewe	Anaonesha uwezo wa kula, kunywa, kuvaa, kuvua na kutumia choo mwenyewe	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
	2.4 Kushiriki shughuli za kijamii	(a) Kubaini alama za taifa	Wimbo wa taifa, mwenge wa uhuru, fedha, twiga, ngao ya taifa, bendera ya taifa na sikukuu tatu za kitaifa zinabainishwa	Anabainisha wimbo wa taifa na mwenge wa uhuru au fedha au twiga au ngao ya taifa au bendera ya taifa au sikukuu tatu za kitaifa	Anabainisha wimbo wa taifa, mwenge wa uhuru na fedha au twiga au ngao ya taifa au bendera ya taifa au sikukuu tatu za kitaifa	Anabainisha wimbo wa taifa, mwenge wa uhuru, fedha au twiga au ngao ya taifa au bendera ya taifa au sikukuu tatu za kitaifa	Anabainisha wimbo wa taifa, mwenge wa uhuru, fedha, twiga, ngao ya taifa, bendera ya taifa na sikukuu tatu za kitaifa	268
		(b) Kufafanua alama za taifa	Alama za taifa wimbo wa taifa, mwenge wa uhuru, fedha, twiga, ngao ya taifa, bendera ya taifa na sikukuu tatu za kitaifa zinaelezwa	Anaeleza wimbo wa taifa na mwenge wa uhuru au fedha au twiga au ngao ya taifa au sikukuu tatu za kitaifa	Anaeleza wimbo wa taifa, mwenge wa uhuru na fedha au twiga au ngao ya taifa au bendera ya taifa au sikukuu tatu za kitaifa	Anaeleza wimbo wa taifa, mwenge wa uhuru, fedha na twiga au ngao ya taifa au bendera ya taifa au sikukuu tatu za kitaifa	Anaeleza wimbo wa taifa, mwenge wa uhuru, fedha, twiga, ngao ya taifa, bendera ya taifa na sikukuu tatu za kitaifa	
		(c) Kubaini muundo wa uongozi katika ngazi mbalimbali	Muundo wa uongozi katika ngazi ya familia, shule, kijiji, kata, wilaya, mkoa na taifa unabainishwa	Anabainisha muundo wa uongozi katika ngazi ya familia au shuleni au kijiji au kata au wilaya au mkoa au taifa	Anabainisha muundo wa uongozi katika ngazi ya familia na shule au kijiji au kata au wilaya au mkoa au taifa	Anabainisha muundo wa uongozi katika ngazi ya familia, shule, kijiji au kata au wilaya, mkoa au taifa	Anabainisha muundo wa uongozi katika ngazi ya familia, shule, kijiji, kata, wilaya, mkoa na taifa	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		(d) Kubaini vitendo vya unyanyasaji na udhalilishaji	Vitendo vya kuitwa kwa majina ya ulemavu, kubaguliwa, kutomaswa, kubakwa na kulawitiwa vinabainishwa	Anabainisha vitendo vya kuitwa kwa majina ya ulemavu au kubaguliwa au kutomaswa au kubakwa au kulawitiwa	Anabainisha vitendo vya kuitwa kwa majina ya ulemavu na kubaguliwa au kutomaswa au kubakwa au kulawitiwa	Anabainisha vitendo vya kuitwa kwa majina ya ulemavu, kubaguliwa, kutomaswa na kubakwa au kulawitiwa	Anabainisha vitendo vya kuitwa kwa majina ya ulemavu, kubaguliwa, kutomaswa, kubakwa na kulawitiwa	
	2.5 Kujikinga na magonjwa mbalimbali	(a) Kubaini aina za magonjwa	Magonjwa kama malaria, UKIMWI, UVIKO-19, kifua kikuu, kipindupindu au kuhara na kuhara damu yanabainishwa	Anabainisha magonjwa kama malaria au UKIMWI au UVIKO-19 au kifua kikuu au kipindupindu au kuhara au kuhara damu yanabainishwa	Anabainisha magonjwa kama malaria na UKIMWI au UVIKO-19 au kifua kikuu au kipindupindu au kuhara au kuhara damu yanabainishwa	Anabainisha magonjwa kama malaria, UKIMWI, UVIKO-19 na kifua kikuu au kipindupindu au kuhara au kuhara damu yanabainishwa	Anabainisha magonjwa kama malaria, UKIMWI, UVIKO-19, kifua kikuu, kipindupindu, kuhara na kuhara damu yanabainishwa	201

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		(b) Kufafanua dalili za magonjwa mbalimbali	Dalili kama joto kali la mwili, kudhoofu mwili, ngozi kusinyaa, kukohoa muda mrefu, kuharisha, kutapika na kukosa hamu ya kula zinafafanuliwa	Anafafanua dalili kama joto kali la mwili au kudhoofu mwili au ngozi kusinyaa au kukohoa muda mrefu au kuharisha na kutapika au kukosa hamu ya kula	Anafafanua dalili kama joto kali la mwili na kudhoofu mwili au ngozi kusinyaa au kukohoa muda mrefu au kuharisha au kutapika au kukosa hamu ya kula	Anafafanua dalili kama joto kali la mwili, kudhoofu mwili na ngozi kusinyaa, kukohoa muda mrefu, kuharisha na kutapika au kukosa hamu ya kula	Anafafanua dalili kama joto kali la mwili, kudhoofu mwili, ngozi kusinyaa, kukohoa muda mrefu, kuharisha, kutapika na kukosa hamu ya kula	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		(c) Kuchambua njia za kujikinga na magonjwa mbalimbali	Njia kama kutumia chandarua, usafi wa mwili na mazingira, chanjo, kupima mara kwa mara, kuepuka ngono, kufuata kanuni za afya na kutoshirikiana katika kutumia vifaa vyenye ncha kalizina Chambuliwa	Anachambua njia kama kutumia chandarua au usafi wa mwili na mazingira au chanjo au kupima mara kwa mara au kuepuka ngono, kufuata kanuni za afya au kutoshirikiana katika kutumia vifaa vyenye ncha kali au nguo	Anachambua njia kama kutumia chandarua, usafi wa mwili na mazingira au chanjo au kupima mara kwa mara au kuepuka ngono, kufuata kanuni za afya au kutoshirikiana katika kutumia vifaa vyenye ncha kali au nguo	Anachambua njia kama kutumia chandarua, usafi wa mwili na mazingira na chanjo au kupima mara kwa mara au kuepuka ngono, kufuata kanuni za afya au kutoshirikiana katika kutumia vifaa vyenye ncha kali au nguo	Anachambua njia kama kutumia chandarua, usafi wa mwili na mazingira, chanjo, kupima mara kwa mara, kuepuka ngono, kufuata kanuni za afya na kutoshirikiana katika kutumia vifaa vyenye ncha kali au nguo	
HATUA YA II								
3.0 Ukuzaji wa stadi za KKK	3.1 Kutumia stadi za kusoma katika mawasiliano	(a) Kubaini irabu, konsonanti na silabi	Irabu, konsonanti na silabi zinabainishwa	Anabainisha irabu	Anabainisha irabu na baadhi ya konsonanti	Anabainisha irabu na konsonanti	Anabainisha irabu, konsonanti na silabi	456

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		(b) Kutamka irabu, konsonanti, silabi, neno na sentensi fupi	Irabu, konsonanti, silabi na sentensi fupi zinatamkwa kwa sauti, LAT au alama mguso.	Anatamka irabu na konsonanti kwa sauti, LAT au alama mguso	Anatamka irabu, konsonanti na silabi kwa sauti, LAT au alama mguso	Anatamka irabu, konsonanti na neno kwa sauti, LAT au alama mguso	Anatamka irabu, konsonanti, silabi, neno na sentensi fupi kwa sauti, LAT au alama mguso	
		(c) Kuumba irabu na konsonanti	Irabu na konsonanti, zinaumbwa hewani, mchangani, ubaoni, kwenye daftari na kwenye breli	Anaumba baadhi ya irabu hewani, mchangani, ubaoni, kwenye daftari na kwenye breli	Anaumba irabu, hewani, mchangani, ubaoni, kwenye daftari na kwenye breli	Anaumba irabu na baadhi ya konsonanti hewani, mchangani, ubaoni, kwenye daftari na kwenye breli	Anaumba irabu na konsonanti hewani, mchangani, ubaoni, kwenye daftari na kwenye breli	
		(d) Kuunda silabi, neno na sentensi fupi	Silabi, neno, na sentensi fupi zinaundwa na kuhusianishwa na mazingira halisi	Anaunda silabi	Anaunda silabi na neno	Anaunda silabi, neno na sentensi fupi	Anaunda silabi, neno na sentensi fupi na kuhusianisha na mazingira halisi	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		(e) Kusoma neno, sentensi na habari fupi kwa kuzingatia alama za uandishi	Neno, sentensi na habari fupi zinasomwa kwa kuzingatia alama za uandishi	Anasoma neno	Anasoma neno na sentensi	Anasoma neno, sentensi na habari fupi	Anasoma neno, sentensi na habari fupi kwa kuzingatia alama za uandishi	
		(f) Kusimulia matukio na hadithi mbalimbali	Matukio na hadithi na matukio mbalimbali zinasimuliwa kwa kuhusianisha na mazingira yake	Anasimulia tukio fupi	Anasimulia matukio mbalimbali	Anasimulia matukio na hadithi fupi	Anasimulia matukio na hadithi fupi kwa kuhusianisha na mazingira yake	
	3.2 Kutumia stadi za kuandika	(a) Kutengeneza vifani vya maumbo ya irabu na konsonanti	Kwa kutumia vifaa vinavyo patikana katika mazingira, vifani vya maumbo ya irabu na konsonanti vinate ngenezwa kwa kufuata hatua	Anatengeneza vifani vya maumbo yenye ufanano na irabu	Anatengeneza vifani vya maumbo ya irabu na baadhi ya konsonanti	Anatengeneza vifani vya maumbo ya irabu na konsonanti	Anatengeneza vifani vya maumbo ya irabu na konsonanti kwa kufuata hatua	228

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		(b) Kuandika irabu, konsonanti, silabi, neno, maneno na sentensi fupi kwa kutumia vifaa vya kuandikia	Irabu, konsonanti, silabi, neno, maneno na sentensi zinaandikwa kutumia vifaa vya kuandikia	Anaandika irabu kwa kutumia vifaa vya kuandikia	Anaandika irabu na konsonanti kwa kutumia vifaa vya kuandikia	Anaandika irabu, konsonanti, silabi na maneno kutumia vifaa vya kuandikia	Anaandika irabu, konsonanti, silabi, maneno na sentensi kwa kutumia vifaa vya kuandikia	
		(c) Kuandika kwa kufuata alama za uandishi	Kwa kuzingatia nukta, mkato, alama ya kuuliza na herufi kubwa habari fupi inaandikwa	Anaandika habari fupi kwa kuzingatia nukta, au mkato, au alama ya kuuliza	Anaandika habari fupi kwa kuzingatia nukta na mkato au alama ya kuuliza.	Anaandika habari fupi kwa kuzingatia nukta, mkato na alama ya kuuliza	Anaandika habari fupi kwakuzingatia nukta, mkato, alama ya kuuliza na herufi kubwa	
	3.3 Kutumia stadi za kuhesabu	(a) Kuhesabu vitu vilivyomo ndani na nje ya darasa kuanzia 1-99	Kuhesabu vitu tofautitofauti kuanzia 1-99 kunafanyika ndani na nje ya darasa kwa mpangilio.	Anahesabu vitu kuanzia namba 1-30 kwa mpangilio	Anahesabu vitu kuanzia namba 1-50 kwa mpangilio	Anahesabu vitu kuanzia namba 1-70 kwa mpangilio	Anahesabu vitu kuanzia namba 1-99 kwa mpangilio	456

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		(b) Kufanya mazoezi ya kuongeza na kupunguza vitu kutokana na idadi aliyopewa.	Mazoezi ya kupunguza na kuongeza idadi ya vitu kutokana na idadi aliyopewa yanafanywa	Anafanya mazoezi ya kupunguza na kuongeza idadi ya vitu si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anafanya mazoezi ya kupunguza na kuongeza idadi ya vitu zaidi ya $\frac{1}{4}$ na si zaidi ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anafanya mazoezi ya kupunguza na kuongeza idadi ya vitu zaidi ya $\frac{1}{2}$ na si zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anafanya mazoezi ya kupunguza na kuongeza idadi ya vitu kwa mpangilio, zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	
		(c) Kutumia matendo ya kihisabati	Namba, kupata jumla isiyoziidi 99, zinaju mlishwa kwa usahihi.	Anajumlisha namba na kupata si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi yote aliyopewa.	Anajumlisha namba na kupata zaidi ya $\frac{1}{4}$ na si zaidi ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anajumlisha namba na kupata zaidi ya $\frac{1}{2}$ na si zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anajumlisha namba na kupata zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	
		(d) Kubaini maumbo mbalimbali	Maumbo ya duara, mstatili, mraba na pambetatu yanabainishwa	Anabainisha umbo la duara au mstatili au mraba au pambetatu	Anabainisha umbo la duara na mstatili au mraba au pambetatu	Anabainisha umbo la duara, mstatili na pambetatu	Anabainisha umbo la duara, mstatili, mraba na pambetatu	
		(e) Kubaini nyakati na majira	Nyakati za siku, siku za wiki, miezi na majira ya mwaka vinabainishwa	Anabaini nyakati za siku au siku za wiki au miezi au majira ya mwaka	Anabaini nyakati za siku na siku za wiki au miezi au majira ya mwaka	Anabaini nyakati za siku, siku za wiki na miezi au majira ya mwaka	Anabaini nyakati za siku, siku za wiki, miezi na majira ya mwaka	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		(f) Kubaini vipimo mbalimbali	Vipimo vya urefu, uzito, ujazo na umbali vinabainishwa	Anabainisha vipimo vya urefu au uzito au ujazo au umbali	Anabainisha vipimo vya urefu na uzito au ujazo au umbali	Anabainisha vipimo vya urefu, uzito au ujazo au umbali	Anabainisha vipimo vya urefu, uzito, ujazo na umbali	
HATUA YA III								
4.0 Utumiaji wa stadi za ujasiriamali katika uzalishaji mali	4.1 Kueleza dhana ya ujasiriamali na uzalishaji mali	(a) Kufafanua dhana ya ujasiriamali na uzalishaji mali	Dhana ya ujasiriamali inafanuliwa kwa kuzingatia maana, aina, sifa na umuhimu	Anafafanua maana, au aina au sifa au umuhimu wa ujasiriamali na uzalishaji mali	Anafafanua maana na aina au sifa au umuhimu wa ujasiriamali na uzalishaji mali	Anafafanua maana, aina na sifa au umuhimu wa ujasiriamali na uzalishaji mali	Anafafanua maana, aina, sifa na umuhimu wa ujasiriamali na uzalishaji mali	312
		(b) Kueleza sifa za mjasiriamali	Uthubutu, ubunifu, ushawishi, kujali muda, uvumilivu na mtazamo chanya zinaelezwa	Anaeleza ubunifu au ushawishi au kujali muda au uvumilivu au mtazamo chanya	Anaeleza ubunifu na ushawishi au kujali muda au uvumilivu au mtazamo chanya	Anaeleza ubunifu, ushawishi, kujali muda na uvumilivu au mtazamo chanya	Anaeleza ubunifu, ushawishi, kujali muda uvumilivu na mtazamo chanya	
		(c) Kubaini shughuli za uzalishaji mali	Shughuli za uzalishaji mali kama biashara, kilimo, ufundi na ufugaji zinabainishwa	Anabainisha shughuli za uzalishaji mali kama biashara au kilimo au ufundi au ufugaji	Anabainisha shughuli za uzalishaji mali kama biashara na kilimo au ufundi au ufugaji	Anabainisha shughuli za uzalishaji mali kama biashara, kilimo na ufundi au ufugaji	Anabainisha shughuli za uzalishaji mali kama biashara, kilimo, ufundi na ufugaji	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
	4.2 Kutumia nyenzo za ujasiriamali katika uzalishaji mali	(a) Kubaini nyenzo za uzalishaji mali	Elimu, mtaji, malighafi na miundombinu vimebainishwa	Anabainisha elimu au mtaji au malighafi au miundo mbinu	Anabainisha elimu na mtaji au malighafi au miundombinu	Anabainisha elimu, mtaji na malighafi au miundombinu	Anabainisha elimu, mtaji, malighafi na miundombinu	414
(b) Kuchambua nyenzo za uzalishaji mali		Nyenzo za elimu, mtaji, malighafi, walaji na miundombinu zinaelezwa	Anaeleza nyenzo za elimu au mtaji au malighafi au walaji au miundombinu	Anaeleza nyenzo za elimu na mtaji au malighafi au walaji au miundombinu	Anaeleza nyenzo za elimu, mtaji, malighafi na walaji au miundombinu	Anaeleza nyenzo za elimu, mtaji, malighafi, walaji na miundombinu		
(c) Kutumia teknolojia saidizi katika shughuli za uzalishaji mali		Spika, kompyuta, kikokotozi, mashine ya kutambua fedha na simu katika uzalishaji mali vinatumika	Anatumia spika au kompyuta au kikokotozi au mashine ya kutambua fedha au simu katika uzalishaji mali	Anatumia spika na kompyuta au kikokotozi au mashine ya kutambua fedha au simu katika uzalishaji mali	Anatumia spika, kompyuta, kikokotozi, mashine ya kutambua fedha au simu katika uzalishaji mali	Anatumia spika, kompyuta, kikokotozi, mashine ya kutambua fedha na simu katika uzalishaji mali		

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		d) Kubaini mbinu za kukuza uzalishaji mali	Mbinu za kuweka akiba, msaada, kufanya kazi na mkopo katika uzalishaji mali zinabainishwa	Anabaini mbinu za kuweka akiba au msaada au kufanya kazi au mkopo katika uzalishajimali	Anabaini mbinu za kuweka akiba na msaada au kufanya kazi au mkopo katika uzalishaji mali	Anabaini mbinu za kuweka akiba, msaada na kufanya kazi au mkopo katika uzalishaji mali	Anabaini mbinu za kuweka akiba, msaada, kufanya kazi au mkopo katika uzalishaji mali	
	4.3 Kubuni miradi ya uzalishaji mali	(a) Kubaini hatua za uzalishaji mali	Hatua za kutafuta mtaji, kubaini uhitaji, kuzalisha bidhaa na kuuza bidhaa zinabainishwa	Anabainisha hatua za kutafuta mtaji au kubaini uhitaji au kuzalisha bidhaa au kuuza bidhaa	Anabainisha hatua za kutafuta mtaji na kubaini uhitaji au kuzalisha bidhaa au kuuza bidhaa	Anabainisha hatua za kutafuta mtaji, kubaini uhitaji na kuzalisha bidhaa au kuuza bidhaa	Anabainisha hatua za kutafuta mtaji, kubaini uhitaji kuzalisha bidhaa na kuuza bidhaa	414
		(b) Kuonesha maadili ya uzalishaji mali	Matumizi ya lugha ya kujali mteja, kutouza bidhaa mbovu, kuhifadhi bidhaa vizuri na kuuza kwa bei halali vinaoneshwa	Anaonesha matumizi ya lugha ya kujali mteja au kutouza bidhaa mbovu au kuhifadhi bidhaa vizuri au kuuza kwa bei halali	Anaonesha matumizi ya lugha ya kujali mteja na kutouza bidhaa mbovu au kuhifadhi bidhaa vizuri au kuuza kwa bei halali	Anaonesha matumizi ya lugha ya kujali mteja, kutouza bidhaa mbovu na kuhifadhi bidhaa vizuri au kuuza kwa bei halali	Anaonesha matumizi ya lugha ya kujali mteja, kutouza bidhaa mbovu, kuhifadhi bidhaa vizuri na kuuza kwa bei halali	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		(c) Kuanzisha shughuli za uzalishaji mali	Kilimo, ufugaji, ufundi na biashara ndogondogo kwa kuzingatia mazingira zinaanzishwa	Anaanzisha kilimo au ufugaji au ufundi au biashara ndogondogo	Anaanzisha kilimo na ufugaji au ufundi au biashara ndogondogo	Anaanzisha kilimo, ufugaji na ufundi au biashara ndogondogo	Anaanzisha kilimo, ufugaji, ufundi na biashara ndogondogo kwa kuzingatia mazingira ya uzalishaji mali	
		(d) Kutatua changamoto katika shughuli za uzalishaji mali	Changamoto katika uzalishaji mali kwa kuzingatia ubora wa bidhaa, mtaji, masoko, magonjwa, majanga ya asili, ukosefu wa vifaa vya teknolojia saidizi na miundombinu isiyofikika zinatatuliwa	Anatatua changamoto katika uzalishaji mali za ubora wa bidhaa au mtaji, masoko au magonjwa au majanga ya asili au ukosefu wa vifaa vya teknolojia inayofikika au miundombinu isiyofikika	Anatatua changamoto katika uzalishaji mali kwa kuzingatia ubora wa bidhaa na mtaji au masoko au magonjwa, majanga ya asili au ukosefu wa vifaa vya teknolojia inayofikika au miundombinu isiyofikika	Anatatua changamoto katika uzalishaji mali kwa kuzingatia ubora wa bidhaa, mtaji, masoko, magonjwa, majanga ya asili na ukosefu wa vifaa vya teknolojia inayofikika au miundombinu isiyofikika	Anatatua changamoto katika uzalishaji mali kwa kuzingatia ubora wa bidhaa, mtaji, masoko, magonjwa, majanga ya asili na ukosefu wa vifaa vya teknolojia inayofikika na miundombinu isiyofikika	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
5.0 Ukuzaji wa Stadi za Michezo na Sanaa	5.1 Kucheza michezo sahili	(a) Kufanya mazoezi ya viungo	Mazoezi ya viungo yanafanyika kwa kuzingatia taratibu, kanuni, muda na aina ya mazoezi	Anafanya mazoezi kwa kuzingatia taratibu au kanuni au muda au aina ya mazoezi	Anafanya mazoezi kwa kuzingatia taratibu na kanuni au muda au aina ya mazoezi	Anafanya mazoezi kwa kuzingatia taratibu, kanuni na muda au aina ya mazoezi	Anafanya mazoezi kwa kuzingatia taratibu, kanuni, muda na aina ya mazoezi	580
		(b) Kucheza michezo sahili kulingana na umri na mazingira yanayohusika	Michezo sahili inachezwa kwa kufuata taratibu, kanuni, muda na aina ya mchezo	Anacheza michezo sahili kwa kufuata taratibu au kanuni au muda au aina ya mchezo	Anacheza michezo sahili kwa kufuata taratibu na kanuni au muda au aina ya mchezo	Anacheza michezo sahili kwa usahihi na kwa kufuata taratibu, kanuni na muda au aina ya mchezo	Anacheza michezo sahili kwa kufuata taratibu, kanuni, muda na aina ya mchezo	
		(c) Kucheza michezo ya jadi	Michezo ya jadi inachezwa na watoto katika mazingira yao kwa kuzingatia taratibu, kanuni, muda na aina ya mchezo	Anacheza michezo ya jadi kwa kuzingatia taratibu au kanuni au muda au aina ya mchezo	Anacheza michezo ya jadi kwa kuzingatia taratibu na kanuni au muda au aina ya mchezo	Anacheza michezo ya jadi kwa kuzingatia taratibu, kanuni na muda au aina ya mchezo	Anacheza michezo ya jadi kwa kuzingatia taratibu, kanuni, muda na aina ya mchezo	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		(d) Kucheza mpira	Michezo inachezwa kwa kuzingatia taratibu, kanuni, muda na aina	Anacheza mpira kwa kuzingatia taratibu au kanuni au muda au aina ya mchezo	Anacheza mpira kwa kuzingatia taratibu na kanuni au muda au aina ya mchezo	Anacheza mpira kwa kuzingatia taratibu, kanuni na muda au aina ya mchezo	Anacheza michezo ya mpira kwa kuzingatia taratibu, kanuni, muda na aina ya mchezo	
		(e) Kushiriki katika riadha	Riadha inafanyika kwa kuzingatia taratibu, kanuni, muda na aina ya mchezo	Anashiriki riadha kwa kuzingatia taratibu au kanuni au muda au aina ya mchezo	Anashiriki riadha kwa kuzingatia taratibu na kanuni au muda au aina ya mchezo	Anashiriki riadha kwa kuzingatia taratibu, kanuni na muda au aina ya mchezo	Anashiriki riadha kwa kuzingatia taratibu, kanuni, muda na aina ya mchezo	
	5.2 Kumudu kazi za sanaa na ufundi	(a) Kuchora picha za vitu mbalimbali, maumbo, herufi, namba, kupaka rangi na kutia nakshi	Picha za vitu mbalimbali, maumbo, herufi na namba zinachorwa na kupakwa rangi na kutiwa nakshi	Anachora picha za vitu mbalimbali au maumbo au herufi au namba	Anachora picha za vitu mbalimbali na maumbo au herufi au namba	Anachora picha za vitu mbalimbali, maumbo, herufi, namba na kupaka rangi	Anachora picha za vitu mbalimbali, maumbo, herufi, namba, kupaka rangi na kutia nakshi	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		(b) Kufinyanga vitu mbalimbali	Vitu mbalimbali vinafanyangwa kwa kufuata taratibu, kanuni, aina na ubora	Anafinyanga vitu mbalimbali kwa kufuata aina au kanuni au taratibu au ubora	Anafinyanga vitu mbalimbali kwa kufuata aina na kanuni au taratibu au ubora	Anafinyanga vitu mbalimbali kwa kufuata aina kanuni na taratibu au ubora	Anafinyanga vitu mbalimbali kwa kufuata aina, kanuni, taratibu na ubora	
		(c) Kuumba maumbo ya vitu mbalimbali kwa kutumia makunzi yanayo patikana katika mazingira yao	Maumbo ya vitu mbalimbali yanaumbwa kwa kuzingatia aina, taratibu, kanuni na ubora kulingana na mazingira	Anaumba maumbo ya vitu mbalimbali kwa kuzingatia aina au kanuni au taratibu au ubora kulingana na mazingira	Anaumba maumbo ya vitu mbalimbali kwa kuzingatia aina na kanuni au taratibu au ubora kulingana na mazingira	Anaumba maumbo ya vitu mbalimbali kwa kuzingatia aina, kanuni na taratibu au ubora kulingana na mazingira	Anaumba maumbo ya vitu mbalimbali kwa kuzingatia aina, kanuni, taratibu na ubora kulingana na mazingira	
	5.3 Kuimba nyimbo kwa kutumia ala za muziki	(a) Kuimba nyimbo mbalimbali	Nyimbo mbalimbali zinainbwa kwa kuzingatia taratibu, kanuni, hisia na kulingana na muktadha	Anaimba nyimbo mbalimbali kwa kuzingatia taratibu au kanuni au hisia	Anaimba nyimbo mbalimbali kwa kuzingatia taratibu na kanuni au hisia	Anaimba nyimbo mbalimbali kwa kuzingatia taratibu, kanuni au hisia	Anaimba nyimbo mbalimbali kwa kuzingatia taratibu, kanuni na hisia kulingana na muktadha	228

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		(b) Kutumia ala za muziki	Kwa kuzingatia taratibu, kanuni, aina na muktadha ala mbalimbali za muziki zinatumika	Anatumia ala mbalimbali za muziki kwa kuzingatia taratibu au kanuni au aina au muktadha	Anatumia ala mbalimbali za muziki kwa kuzingatia taratibu na kanuni au aina au muktadha	Anatumia ala mbalimbali za muziki kwa kuzingatia taratibu, kanuni na aina au muktadha	Anatumia ala mbalimbali za muziki kwa kuzingatia taratibu, kanuni, aina na muktadha	
		(c) Kuimba nyimbo kwa kutumia ala za muziki	Ala za muziki zinatumika wakati wa kuimba nyimbo kwa kuzingatia taratibu, muda kanuni na muktadha	Anatumia ala za muziki wakati wa kuimba kwa kuzingatia taratibu au muda au kanuni au muktadha	Anatumia ala za muziki wakati wa kuimba nyimbo kwa kuzingatia taratibu na muda au kanuni au muktadha	Anatumia ala za muziki kuimba nyimbo kwa kuzingatia taratibu, muda, na kanuni au muktadha	Anatumia ala za muziki kwa kuimba nyimbo kwa kuzingatia taratibu, muda kanuni na muktadha	
	5.4 Kumudu sanaa za maonesho	(a) Kuigiza matukio	Matukio yanaigizwa kwa kuzingatia kanuni, uhusika, ujumbe na ubunifu	Anaigiza matukio kwa kuzingatia kanuni au uhusika, au ujumbe au ubunifu	Anaigiza matukio kwa kuzingatia kanuni na ujumbe au ubunifu	Anaigiza matukio kwa kuzingatia kanuni, uhusika, na ujumbe au ubunifu	Anaigiza matukio kwa kuzingatia kanuni, uhusika, ujumbe na ubunifu	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		(b) Kusimulia hadithi mbalimbali	Hadithi mbalimbali zinasimuliwa kwa kuzingatia muktadha, ujumbe, wahusika na taratibu	Anasimulia hadithi kwa kuzingatia muktadha au ujumbe au wahusika au taratibu	Anasimulia hadithi kwa kuzingatia muktadha na ujumbe au wahusika au taratibu	Anasimulia hadithi kwa kuzingatia muktadha, ujumbe na wahusika au taratibu	Anasimulia hadithi kwa kuzingatia muktadha, ujumbe, wahusika na taratibu	
		(c) Kuigiza vitendo vya kuchekesha	Vitendo vya kuchekesha vimeigizwa kwa kuzingatia hadhira, wakati, ujumbe, muktadha na ubunifu	Anaigiza vitendo vya kuchekesha kwa kuzingatia hadhira au wakati au ujumbe au muktadha au ubunifu	Anaigiza vitendo vya kuchekesha kwa kuzingatia hadhira na wakati au ujumbe au muktadha au ubunifu	Anaigiza vitendo vya kuchekesha kwa kuzingatia hadhira, wakati na ujumbe au muktadha au ubunifu	Anaigiza vitendo vya kuchekesha kwa kuzingatia hadhira, wakati, ujumbe, muktadha na ubunifu	
		(d) Kucheza ngoma mbalimbali	Ngoma mbalimbali zinachezwa kwa kuzingatia taratibu, aina, muktadha na mdundo	Anacheza ngoma mbalimbali kwa kuzingatia taratibu au aina au muktadha au mdundo	Anacheza ngoma mbalimbali kwa kuzingatia taratibu na aina au muktadha au mdundo	Anacheza ngoma mbalimbali kwa kuzingatia taratibu, aina na muktadha au mdundo	Anacheza ngoma mbalimbali kwa kuzingatia taratibu, aina, muktadha na mdundo	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
6.0 Utumiaji wa TEHAMA katika mawasiliano	6.1 Kubaini vifaa vya TEHAMA	(a) Kubaini vifaa vya TEHAMA	Vifaa vya TEHAMA kama kompyuta, simu, tableti na televisheni zinabainishwa	Anabainisha vifaa vya TEHAMA kama kompyuta au simu au tableti au televisheni	Anabainisha vifaa vya TEHAMA kama kompyuta na simu au tableti au televisheni	Anabainisha vifaa vya TEHAMA kama kompyuta, simu na tableti televisheni	Anabainisha vifaa vya TEHAMA kama kompyuta, simu, tableti na televisheni	342
		(b) Kueleza matumizi ya vifaa vya TEHAMA	Matumizi ya vifaa vya TEHAMA kielimu, kijamii, kiuchumi na kisiasa yanaelezwa	Anaeleza matumizi ya vifaa vya TEHAMA kielimu au kijamii au kiuchumi au kisiasa	Anaeleza matumizi ya vifaa vya TEHAMA kielimu na kijamii au kiuchumi au kisiasa	Anaeleza matumizi vifaa ya vya TEHAMA kielimu, kijamii na kiuchumi au kisiasa	Anaeleza matumizi ya vifaa vya TEHAMA kielimu, kijamii, kiuchumi na kisiasa	
		(c) Kuchukua hadhari ya matumizi ya TEHAMA	Hadhari za kiafya, kiuchumi, kiusalama na kijamii zinachukuliwa	Anachukua hadhari za kiafya na kiuchumi au kiusalama au kijamii	Anachukua hadhari za kiafya au kiuchumi na kiusalama au kijamii	Anachukua hadhari za kiafya, kiuchumi na kiusalama au kijamii	Anachukua hadhari za kiafya, kiuchumi, kiusalama na kijamii	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
	6.2 Kutumia TEHAMA katika maisha ya kila siku	(a) Kutumia huduma za mtandao katika mawasiliano	Huduma za kutuma, kupokea ujumbe, barua pepe, kununua na kuuza bidhaa, makundi habari na mikutano kwa video zinatumiwa	Anatumia huduma za kutuma na kupokea ujumbe au baruapepe au kununua na kuuza bidhaa au makundi habari au mikutano kwa video	Anatumia huduma za kutuma na kupokea ujumbe na baruapepe au kununua na kuuza bidhaa au makundi habari au mikutano kwa video	Anatumia huduma za kutuma na kupokea ujumbe, baruapepe, kununua na kuuza bidhaa na makundi habari au mikutano kwa video	Anatumia huduma za kutuma na kupokea ujumbe, baruapepe, kununua na kuuza bidhaa, makundi habari na mikutano kwa video	456
		(b) Kuzingatia maadili katika matumizi ya TEHAMA	Matumizi ya TEHAMA yanazingatia maadili kwa kufuata usawa wa jinsia, umri, utamaduni, usiri na utu yanazingatiwa	Anazingatia umuhimu wa kufuata maadili katika matumizi ya TEHAMA kwa kuzingatia usawa wa jinsia au umri au utamaduni au usiri au utu	Anazingatia umuhimu wa kufuata maadili katika matumizi ya TEHAMA kwa kuzingatia usawa wa jinsia na utamaduni au usiri au utu	Anazingatia umuhimu wa kufuata maadili katika matumizi ya TEHAMA kwa kuzingatia usawa wa jinsia, umri, utamaduni na usiri au utu	Anaeleza umuhimu wa kufuata maadili katika matumizi ya TEHAMA kwa kuzingatia usawa wa jinsia, umri, utamaduni, usiri na utu	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		(c) Kutumia programu andishi	Programu andishi inatumika kutengeneza faili, kuhifadhi faili katika faili kuu, kuandika jina la faili na kuhifadhi faili katika kompyuta	Anatumia programu andishi kutengeneza faili au kuhifadhi faili au kuandika jina la faili au kuhifadhi faili katika kompyuta	Anatumia programu andishi kutengeneza faili na kuhifadhi faili au kuandika jina la faili au kuhifadhi faili katika kompyuta	Anatumia programu andishi kutengeneza faili na kuhifadhi faili, kuandika jina la faili au kuhifadhi faili katika kompyuta	Anatumia programu andishi kutengeneza faili, kuhifadhi faili, kuandika jina la faili na kuhifadhi faili katika kompyuta	
		(d) Kutumia programu jedwali	Programu jedwali inatumika kuandaa taarifa mbalimbali, kupanga mihakazi, kuihifadhi kwa matumizi na kuzalisha nakala ngumu	Anatumia programu jedwali kuandaa taarifa mbalimbali au kupanga mihakazi au kuihifadhi kwa matumizi au kuzalisha nakala ngumu	Anatumia programu jedwali kuandaa taarifa mbalimbali na kupanga mihakazi au kuihifadhi kwa matumizi au kuzalisha nakala ngumu	Anatumia programu jedwali kuandaa taarifa mbalimbali, kupanga mihakazi na kuihifadhi kwa matumizi au kuzalisha nakala ngumu	Anatumia programu jedwali kuandaa taarifa mbalimbali, kupanga mihakazi, kuihifadhi kwa matumizi na kuzalisha nakala ngumu	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
	6.3 Kutunza vifaa vya TEHAMA	(a) Kuchunguza kanuni za maabara ya TEHAMA	Kanuni za maabara ya TEHAMA kwa kuzingatia taratibu za matumizi, usalama na faida katika mazingira zinachunguzwa	Anachunguza kanuni za maabara ya TEHAMA kwa kuzingatia taratibu za matumizi au usalama au faida	Anachunguza kanuni za maabara ya TEHAMA kwa kuzingatia taratibu za matumizi na usalama au faida	Anabainisha kanuni za maabara ya TEHAMA kwa kuzingatia taratibu za matumizi, usalama na faida	Anabainisha kanuni za maabara ya TEHAMA kwa kuzingatia taratibu za matumizi, usalama na faida katika mazingira	342
		(b) Kuonesha sehemu mbalimbali za kutunzia vifaa vya TEHAMA	Sehemu mbalimbali za kutunzia vifaa vya TEHAMA kama mkoba, kabati, stoo na maabara zinaoneshwa	Anaonesha sehemu kama mkoba au kabati au stoo au maabara	Anaonesha sehemu kama mkoba na kabati au stoo au maabara	Anaonesha sehemu kama mkoba, kabati, stoo au maabara	Anaonesha sehemu kama mkoba, kabati stoo na maabara	

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi	Shughuli za kutendwa na mwanafunzi	Vigezo vya upimaji	Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi				
				Utendaji chini ya wastani	Utendaji wa wastani	Utendaji mzuri	Utendaji mzuri sana	Idadi ya vipindi
		(c) Kueleza umuhimu wa kutunza vifaa vya TEHAMA	Umuhimu wa kutunza vifaa vya TEHAMA kama kudumu, usafi, usalama unaelezwa katika mazingira yake	Anaeleza umuhimu wa kutunza vifaa vya TEHAMA kama kudumu au usafi au usalama	Anaeleza umuhimu wa kutunza vifaa vya TEHAMA kama kudumu na usafi au usalama	Anaeleza umuhimu wa kutunza vifaa vya TEHAMA kama kudumu, usafi na usalama	Anaeleza umuhimu wa kutunza vifaa vya TEHAMA kama kudumu, usafi na usalama katika mazingira yake.	

Marejeleo

Gallagher, J. J. & Anastasiow, N. J. (2003). *Educating exceptional children* (10th ed.). Boston: Houghton Mifflin.

Taasisi ya Elimu Tanzania. (2003). *Ripoti ya warsha ya kudurusu mada za elimu dhidi ya UKIMWI katika masomo chukuzi kwa shule za msingi na sekondari*. Dar es Salaam: WEMU.

United Nations International Children's Emergency Fund. (2004). Report on baseline survey on gender, sexuality, HIV/AIDS and life skills in basic education in Tanzania Mainland. Dar es Salaam: UNICEF.

Wizara ya Elimu na Mafunzo ya Ufundi. (2008). *Muhtasari wa wanafunzi wenye ulemavu wa akili*. Dar es Salaam: Taasisi ya Elimu Tanzania

Wizara ya Elimu na Mafunzo ya Ufundi. (2014). *Sera ya Elimu na Mafunzo*. Dar es Salaam: WEMU.

Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia. (2018). *Mkakati wa Taifa wa Elimu Jumuishi Mwaka 2018-2021*. Dar es Salaam: WyEST.